

Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog – Crynodeb Archwilio Blynyddol 2025

Dyddiad cyhoeddi: Chwefror 2026

Cynnwys

Cynnwys	2
Cyflwyniad	4
Cipolwg ar yr archwiliad	5
Canfyddiadau archwilio'r cyfrifon	6
Canfyddiadau archwilio perfformiad	8
Ansawdd archwilio	9
Rhagor o wybodaeth	10

Mae'r ddogfen hon wedi'i pharatoi fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol, Swyddfa Archwilio Cymru a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn derbyn unrhyw atebolrwydd mewn perthynas ag unrhyw ddibyniaeth neu ddefnydd arall o'r ddogfen hon gan unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu rhinwedd unigol, nac unrhyw ddefnydd gan unrhyw drydydd parti.

I gael rhagor o wybodaeth, neu os oes angen unrhyw un o'n cyhoeddiadau arnoch mewn fformat a/neu iaith arall, cysylltwch â ni dros y ffôn ar 029 2032 0500, neu e-bostiwch post@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cyflwyniad

Adrian Crompton

Archwilydd
Cyffredinol Cymru

Mae'n bleser gennyf rannu fy Nghrynodeb Archwilio Blynyddol ar gyfer Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog (Awdurdod y Parc). Mae'n crynhoi prif ganfyddiadau fy ngwaith archwilio yn 2025 a wnaed i gyflawni fy nghyfrifoldebau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhoddais farn ar a oedd y cyfrifon wedi'u paratoi'n briodol ac yn rhoi barn wir a theg, ym mhob agwedd faterol.

Mae fy nhîm archwilio hefyd wedi asesu a yw Awdurdod y Parc wedi gwneud trefniadau

priodol ar gyfer sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, ac wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Wrth wneud hynny, mae fy nhîm archwilio wedi adolygu trefniadau rheoli risg a seiberddiogelwch y Cyngor. Fel y nodir yn fy nghynllun archwilio, mae'r adolygiadau hyn wedi'u cynnal yn unol â safonau Sefydliad Rhyngwladol y Goruchaf Sefydliadau Archwilio (INTOSAI). Fe wnaethom hefyd gyhoeddi llythyr at Gadeirydd Pwyllgor Archwilio a Risg yr Awdurdod lle gwnaethom gadarnhau ein bod o'r farn bod argymhellion statudol yr Archwilydd Cyffredinol i'r Awdurdod, yn 2021, yn gyflawn.

Mae'r canfyddiadau archwilio manwl ar gyfer pob un o'm hadolygiadau wedi'u nodi yn yr adroddiadau priodol y mae fy nhîm archwilio wedi'u cyflwyno trwy gydol y flwyddyn. Mae'r adroddiadau archwilio perfformiad ar gael ar wefan Archwilio Cymru ac mae dolenni pellach ar gael yn y crynodeb.

Dylid rhannu'r Crynodeb Archwilio Blynyddol gydag Aelodau Awdurdod y Parc, fel y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu. Yna byddaf yn rhoi'r crynodeb ar gael i'r cyhoedd ar wefan Archwilio Cymru.

Hoffwn estyn fy niolchgarwch i swyddogion y Cyngor am eu cymorth a'u cydweithrediad trwy gydol fy archwiliad.

Cipolwg ar yr archwiliad

Derbyniais y cyfrifon drafft ar 27 Awst 2025, ar ôl y dyddiad cau y cytunwyd arno, sef 30 Mehefin 2025. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a'r papurau gwaith yn gyffredinol dda.

Cyhoeddais farn ddiamod ar y cyfrifon. Nid oedd unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro yn y cyfrifon; ac nid oedd unrhyw faterion sylweddol i'w hadrodd.

Canfu fy ngwaith archwilio perfformiad fod yr Awdurdod yn deall bod ei sefyllfa ariannol yn anghynnaladwy oni bai bod camau yn cael eu cymryd, ond nad oedd wedi cymryd camau i fynd i'r afael â hi eto.

Gwnaeth fy nhîm archwilio ddau argymhelliad i'r Awdurdod sy'n canolbwyntio ar themâu cynllunio ariannol a chyfrifo ar gyfer ymrwymadau cyfalaf.

Mae fy nhîm archwilio wedi cwblhau'r gwaith archwilio fel y nodir yn fy Nghynllun Archwilio ar gyfer 2024-25.

Canfyddiadau archwilio'r cyfrifon

Mae paratoi cyfrifon blynyddol yn rhan hanfodol o ddangos stiwardiaeth arian cyhoeddus. Mae'r cyfrifon yn dangos perfformiad ariannol y sefydliad ac yn nodi ei asedau/cronfeydd wrth gefn net, cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr, a llif arian parod. Mae fy archwiliad blynyddol o'r cyfrifon hynny yn rhoi barn ar a oedd y cyfrifon wedi'u paratoi'n briodol ac yn rhoi golwg wir a theg, ym mhob agwedd berthnasol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau wrth archwilio'r cyfrifon yn fy nghyhoeddiadau Datganiad o Gyfrifoldebau, sydd ar gael ar wefan Archwilio Cymru.

Cyflwynwyd y cyfrifon drafft i'w harchwilio ar 27 Awst 2025. Roedd hyn ar ôl y dyddiad cau sef 30 Mehefin 2025 a bennwyd gan Lywodraeth Cymru. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a gyflwynwyd i'w harchwilio yn dda ar y cyfan.

Fy marn archwilio

Rhaid i mi adrodd materion sy'n codi o fy ngwaith i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu i'w hystyried cyn i mi gyhoeddi fy marn archwilio ar y cyfrifon. Adroddais y materion hyn yn fy Adroddiad Archwilio Cyfrifon i Aelodau Awdurdod y Parc ar 10 Rhagfyr.

Cywirdeb paratoi

Gwnaed nifer o newidiadau i'r cyfrifon drafft sy'n deillio o fy ngwaith archwilio. Nid oedd unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro.

Nid oedd unrhyw faterion arwyddocaol eraill i'w hadrodd.

Nid oedd fy ngwaith yn nodi unrhyw wendidau materol mewn rheolaethau mewnol (fel sy'n berthnasol i fy archwiliad). Fe wnes i un argymhelliad ar gyfer gwella, yn ymwneud â'r cofnodion sydd ar waith ar gyfer ymrwymadau cyfalaf Awdurdod y Parc. Adroddais hefyd ddiweddariad ar fy argymhellion a wnaed y flwyddyn flaenorol, gan dynnu sylw at y ffaith bod rhai ohonynt yn parhau ac yn dal i gael eu hadolygu gennyf.

Paratowyd Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac Adroddiad Naratif Awdurdod y Parc yn unol â'r Cod CIPFA a'r canllawiau perthnasol. Roeddynt hefyd yn gyson â'r datganiadau ariannol a fy ngwybodaeth am Awdurdod y Parc.

Fe wnes i ddod i'r casgliad bod cyfrifon Awdurdod y Parc wedi'u paratoi'n briodol ac yn berthnasol gywir, a chyhoeddais farn archwilio ddiamod arnynt.

Cwblhau archwiliad

Cyhoeddais y dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon ar gyfer 2024-25 wedi'i gwblhau ar 11 Rhagfyr 2025.

Canfyddiadau archwilio perfformiad

Cynaliadwyedd ariannol

Edrychodd fy nhîm ar gynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod. Roedd hyn yn cynnwys canolbwyntio ar y camau gweithredu, y cynlluniau a'r trefniadau i bontio bylchau cyllido a mynd i'r afael â phwysau ariannol dros y tymor canolig.

Canfûm fod yr Awdurdod yn deall nad yw ei sefyllfa ariannol yn gynaliadwy ond nid oedd wedi cymryd camau eto i fynd i'r afael â hi. Roedd swyddogion wedi nodi'n glir bod gan yr Awdurdod ddiffyg strwythurol y mae angen mynd i'r afael ag ef. Fodd bynnag, nid oedd gan yr Awdurdod ddull clir o fynd i'r afael â'i fwch cyllidebol disgwylidig neu i wella ei gynaliadwyedd ariannol.

Fe wnes i un argymhelliad sy'n canolbwyntio ar roi trefniadau cynllunio ariannol tymor canolig ar waith i benderfynu a nodi sut y bydd yn mynd i'r afael â'i fwch cyllidebol disgwylidig.

Ansawdd archwilio

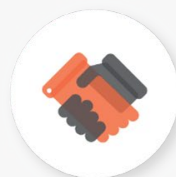
Mae ein hymrwymiad i ansawdd archwilio yn Archwilio Cymru yn absoliwt. Credwn fod ansawdd archwilio yn ymwneud â gwneud pethau'n iawn y tro cyntaf.

Rydym yn defnyddio model tair llinell o sicrwydd i ddangos sut rydym yn cyflawni hyn. Rydym wedi sefydlu Pwyllgor Ansawdd Archwilio i gydlyn a goruchwyllo'r trefniadau hynny. Rydym yn destun craffu annibynnol ar ein gwaith gan Sefydliad y Cyfrifwyr Siartredig yng Nghymru a Lloegr ac mae Cadeirydd ein Bwrdd yn gweithredu fel cyswllt i'n Bwrdd ar ansawdd archwilio. Am ragor o wybodaeth gweler [Adroddiad Ansawdd Archwilio 2024](#).

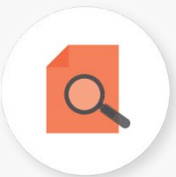
Ein Pobl

- Dewis y tîm cywir
- Defnyddio arbenigwyr
- Goruchwyliaeth ac adolygu

Trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd archwilio Dewis y tîm cywir

- Platform archwilio
- Moeseg
- Canllawiau
- Diwylliant
- Dysgu a datblygu
- Arweinyddiaeth
- Cymorth technelogol

Sicrwydd annibynnol

- Adolygiadau Ansawdd Allanol
- Adolygiadau â thema
- Adolygiadau oer
- Dadansoddiad o wraidd y problem
- Adolygiad gan gymheiriaid
- Pwyllgor Ansawdd Archwilio
- Monitro allanol

Rhagor o wybodaeth

Mae gan Archwilio Cymru ystod o wybodaeth arall i gefnogi'r gwaith o graffu ar gyrff cyhoeddus Cymru ac i barhau i wella'r gwasanaethau a ddarperir i bobl Cymru.

Ewch i'n gwefan i ddod o hyd i:

Ein cyhoeddiadau sy'n ymdrin â'n gwaith archwilio mewn cyrff cyhoeddus.

Gwybodaeth am ein gwaith sydd i ddod a'n blaenraglen waith ar gyfer archwilio perfformiad.

Offer data i'ch helpu i ddeall tueddiadau gwariant cyhoeddus yn well.

Manylion ein gwaith Arfer Da a'n digwyddiadau gan gynnwys rhannu arferion sy'n dod i'r amlwg a mewnwelediadau o'n gwaith archwilio.

Ein cylchlythyr sy'n rhoi diweddariadau rheolaidd i chi ar ein gwaith archwilio gwasanaeth cyhoeddus, arfer da, a digwyddiadau.

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.

